

114. évfolyam 3. szám | 2026. MÁRCIUS / nimrod.hu

NIMRÓD

V A D Á S Z Ú J S Á G

AZ ORSZÁGOS MAGYAR VADÁSZATI VÉDEGYLET SZAKMAI MAGAZINJA

750 Ft | Előfizetőknek 695 Ft

SÓLYOM
145
hely

É R T É K | H Ű S É G | S Z E N V E D É L Y

VADÁSZATRA JOGOSULTAK FIGYELMÉBE!

**Elérhetők a vármegyei vadgazdálkodási
célú pénzügyi források!**

Miként korábban beharangoztuk, a vadászkamarai vadgazdálkodási célú források a tavaszi – márciusi – Küldöttközgyűlés után rendelkezésre állnak a vármegyei területi szervezeteknél, a támogatásokhoz pályázat útján lehet hozzáférni.

A Vadgazdálkodási Pályázati Rendszer (VPR) forrásainak felhasználása a vadászati hatóság által **nyilvántartásba vett vadászatra jogosultak** részére érhető el. Azon jogosultak, amelyeknél több vadgazdálkodási egység is működik önálló kódszámmal, minden egység után önállóan pályázhatnak.

FONTOS!

Az adott évben pályázható célterületeket és a hozzájuk tartozó pályázati felhívást a **területi szervezetek önállóan határozzák meg** és állítják össze. A **pályázható célterületek meghatározása vármegyei kompetencia** – mint ahogy a finanszírozás módja is – ugyanakkor a célterületekkel kapcsolatban alapvető elvárás, hogy azok

- a vármegyei vadgazdálkodók vadászterületén élő vadállomány életfeltételeinek javítását,
- a vadászatra jogosult vadgazdálkodásának fejlesztését és/vagy
- a vármegyében szolgálatot teljesítő, aktív hivatásos vadászok munkafeltételeinek javítását szolgálják.

HATÁRNAPOK

A pályázati felhívást a közzétételének időpontja legkésőbb **minden év április 10. napja**.

A pályázatok benyújtásának határnapja **minden év áprilisának utolsó napja**. (A területi szervezet ennél az időpontnál rövidebb határidőt is megjelölhet.)

A támogatási szerződések aláírása **minden év május 31. napjáig** történik.

Az előfinanszírozott, támogatott pályázatok támogatási összegének pályázó részére történő átutalása **minden év június 15-éig** történik.

A pályázat megvalósításának, pénzügyi elszámolásának határnapja legkésőbb **minden év december 1.**

Az aktuális pályázati felhívásokkal, tudnivalókkal kapcsolatban keressék a Vadászkamara Területi Szervezeit!

Országos Magyar Vadászkamara

A vármegyei területi szervezetek elérhetőségeit megtalálja honlapunkon:

A vadászkamara 2026-os kiemelt eseményei

ORSZÁGOS VADÁSZNAP

helyszín: Pákozdi Pagony Vadaspark és Arborétum (Fejér vármegye)

időpont: 2026. szeptember 5.

HIVATÁSOS VADÁSZOK ORSZÁGOS SZAKMAI VERSENYE

helyszín: Buj, a Tánicsics Vadásztársaság területe (Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye)

időpont: 2026. július 8–9.

ORSZÁGOS VIZSLA FŐVERSENY

helyszín: a későbbiekben adunk róla hírt

időpont: 2026. október 16–18.

JANUÁR	FEBRUÁR	MÁRCIUS
H 5 12 19 26 K 6 13 20 27 Sz 7 14 21 28 Cs 1 8 15 22 29 P 2 9 16 23 30 Sz 3 10 17 24 31 V 4 11 18 25	H 2 9 16 23 K 3 10 17 24 Sz 4 11 18 25 Cs 5 12 19 26 P 6 13 20 27 Sz 7 14 21 28 V 8 15 22	H 2 9 16 23 30 K 3 10 17 24 31 Sz 4 11 18 25 Cs 5 12 19 26 P 6 13 20 27 Sz 7 14 21 28 V 1 8 15 22 29
ÁPRILIS	MÁJUS	JÚNIUS
H 6 13 20 27 K 7 14 21 28 Sz 1 8 15 22 29 Cs 2 9 16 23 30 P 3 10 17 24 Sz 4 11 18 25 V 5 12 19 26	H 4 11 18 25 K 5 12 19 26 Sz 6 13 20 27 Cs 7 14 21 28 P 8 15 22 29 Sz 2 9 16 23 30 V 3 10 17 24 31	H 1 8 15 22 29 K 2 9 16 23 30 Sz 3 10 17 24 Cs 4 11 18 25 P 5 12 19 26 Sz 6 13 20 27 V 7 14 21 28
JÚLIUS	AUGUSZTUS	SEPTEMBER
H 6 13 20 27 K 7 14 21 28 Sz 1 8 15 22 29 Cs 2 9 16 23 30 P 3 10 17 24 31 Sz 4 11 18 25 V 5 12 19 26	H 3 10 17 24 31 K 4 11 18 25 Sz 5 12 19 26 Cs 6 13 20 27 P 7 14 21 28 Sz 1 8 15 22 29 V 2 9 16 23 30	H 7 14 21 28 K 1 8 15 22 29 Sz 2 9 16 23 30 Cs 3 10 17 24 P 4 11 18 25 Sz 5 12 19 26 V 6 13 20 27
OKTÓBER	NOVEMBER	DECEMBER
H 5 12 19 26 K 6 13 20 27 Sz 7 14 21 28 Cs 1 8 15 22 29 P 2 9 16 23 30 Sz 3 10 17 24 31 V 4 11 18 25	H 2 9 16 23 K 3 10 17 24 Sz 4 11 18 25 Cs 5 12 19 26 P 6 13 20 27 Sz 7 14 21 28 V 1 8 15 22 29	H 7 14 21 28 K 1 8 15 22 29 Sz 2 9 16 23 30 Cs 3 10 17 24 31 P 4 11 18 25 Sz 5 12 19 26 V 6 13 20 27

TELEHOLD

FOTÓ: RÉTI ZOLTÁN

2026

Élőhelyfejlesztésre fel!

KAP-pályázat, benyújtás: március 21-éig

A mezőgazdasági területeken elhelyezkedő természetes és természetközeli élőhelyfoltok egész éven át tartó menedéket nyújtanak az élővilágnak. A növénytermesztés éves ciklusának függvényében változó agrártáj élőhelyi viszonyait alapjaiban határozzák meg ezek a területek, hiszen az egynyári növénykultúrák betakarítása és a következő főnövény vetése közti időszakban csak a táblaszegélyek, cserjesorok és a kisebb-nagyobb természetes élőhelymaradványok biztosítanak bújóhelyet a védett és vadászható fajok jó részének egyaránt.

Közismert tény, hogy a mezőgazdasági területeken elhelyezkedő, ökológiai jelentőséggel bíró élőhelyfoltok kiterjedése csökken. Ezt felismerve a Közös Agrárpolitika Stratégiai Terv új támogatási lehetőséget hirdet a mezőgazdasági földhasználók számára, amelynek címe:

„Természetközeli és vizes élőhelyek kialakítását elősegítő beruházások és azok fenntartása”

A pályázat az alábbi QR-kóddal érhető el

A támogatási lehetőség füves, cserjés sávok létrehozását és fenntartását támogatja szántóterületeken, valamint vizes élőhelyek kialakítását célozza szántó- és gyepterületeken. A vissza nem térítendő támogatás forrása 12,8 milliárd forint, a kérelmek **február 19-étől március 21-éig** nyújthatók be, a kedvezményezettek a **mezőgazdasági termelők**, a támogatás mértéke **legfeljebb 100 millió forint**.

Javasoljuk a vadászatra jogosultaknak, hogy egyeztessenek az általuk kezelt vadgazdálkodási egység földhasználóival, és biztassák őket a pályázaton való részvételre!

A füves, cserjés sávok létrehozása állandó szegélyélőhelyek kialakulását eredményezi a mezőgazdasági táblák szélén. A cserjesávok megtörik a nagytáblas mezőgazdasági szerkezetet, fészkelőhelyet kínálnak az agrártájhoz kötődő énekesmadarainknak, hozzájárulnak a rovarfauna fennmaradásához, kiváló apróvadélőhelyek, és biztosítják a sokszor oly sivár agrárterületeken az egymástól távol elhelyezkedő élőhelyfoltok közötti kapcsolatot. Nyilvánvaló természetvédelmi jelentőségük mellett hozzájárulnak a talaj eróziós veszteségének csökkentéséhez, valamint a mikroklimatikus viszonyok javításához.

A vizes élőhelyek fogyatkozása az éghajlatváltozás sajnálatos következménye. Mára hazánk vizes élőhelyeinek többsége állandó vízhiánnyal küzd, az éghajlatváltozás által súlyosan érintett területeken (Homokhátság, Nyírség) sok ki is száradt. A jövő várható klimatikus tendenciái miatt nem csupán természetvédelmi szempontból van jelentősége a mezőgazdasági területeken megjelenő időszakos vizek megőrzésének és az ökológiai vízpótlásnak. A felszíni és a talajban tárolt vízkészletek megtartása várhatóan az agrárium egyik legkomolyabb környezeti kihívásává válik. A vízmegtartás célkitűzéseit támogatja a fenti

pályázati felhívás vizes élőhelyek kialakítására irányuló célterülete.

A most megjelent pályázati felhívás gazdasági szempontból is jó alternatívát jelenthet a mezőgazdasági termelőknek. A füves-cserjés sávok és vizes élőhelyek létrehozására és fenntartására olyan támogatási összegeket határoztak meg, amelyek méltányosan kompenzálják a gazdálkodók erőfeszítéseit és a termelés felhagyásából származó elmaradó hasznot. Minden érintettnek megfontolásra javasoljuk tehát, hogy ezen támogatási eszköz felhasználásával tegyen a mezőgazdasági élőhelyek fejlesztéséért, madár- és apróvadfajaink védelméért.

További részletekért és a felhívással kapcsolatos friss információkért kövesse figyelemmel a **kap.gov.hu** oldalt, vagy keresse a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara **fa-lugazdász hálózatát!**

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület; a vadászkamara Természetvédelmi Szakbizottsága

A mezőgazdasági utak mentén létrehozható szegélyélőhelyek kialakításával és ezzel a ragadozó madarak táplálékának biztosításával foglalkozik a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME) „SAKERSROADS LIFE” projektje, amelyről részletesebben olvashat itt

A vizes élőhelyek veszélyeztetett madárfajaink megőrzése szempontjából is kiemelt jelentőségűek, megőrzésüket az MME „SAFEHAVENLIFE” projektje segíti, amelyről részletesebben itt olvashat

VADFAJOK		HÓNAP											
NAGYVADFAJOK		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Gímszarvas	bika												
	érett bika												
	második éves bika (első felrakás)												
	tehén												
	ünő												
Dámszarvas	borjú												
	bika												
	érett bika												
	második éves bika (első felrakás)												
	tehén												
Őz	ünő												
	borjú												
	bak					15							
	suta, gida												
	juh, jerke, bárány												
Muflon													
Vaddisznó													
Szikaszarvas													
APRÓVADFAJOK		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Mezei nyúl													
Üregi nyúl													
Fácán													
Fogoly													
Vörös fogoly													
Nyári lúd													
Vetési lúd, nagy lilik, kanadai lúd, nilusi lúd													
Tökés réce										15			
Szárca													
Erdei szalonka		vadászati idény nélkül											
Örvös galamb, balkáni gerle										15			
Róka, aranyakál, nyest, pézsmapocok, nyestkutya, mosómedve													
Borz, házi görény, dolmányos varjú, szarka, szajkó													

Nyeregbe!

Fotó: Pruzsina Alice

Az Országos Magyar Vadászkamara Komárom-Esztergom vármegyei Területi Szervezete a Vértesserdő Zrt.-vel összefogásban 2025-ben egy újszerű együttműködést indított el a Komárom-Esztergom vármegyei Rendőr-főkapitánysággal. A vadászati érdekképviselő és az erdészeti társaság összefogásában két motorkerékpárt szereztek be a rendőrség számára, amelyek hatékonyabbá tették a rendőrök és a vadászatra jogosultak közös, terepi ellenőrzéseit.

A projektről szóló megállapodást júliusban írta alá a Vértesserdő Koldusszállási Vadászházánál Szalai Árpád, a kamara vármegyei területi szervezetének elnöke, Macsek Lajos, az erdészeti társaság vezérigazgatója és Boross Zoltán László rendőr dandártábornok, vármegyei főkapitány. A BMW GS 310 típusú motorokat az érdekképviselő szerezte be, és hároméves üzemeltetési szerződés keretében átadta használatba a rendőr-főkapitányságnak. Üzemeltetésük (karbantartás, üzemanyag) költségeit a Vértesserdő Zrt. támogatása biztosítja.

A vármegyében 41 vadászterületet és vadászatra jogosultat tartanak nyilván. A fenntartható erdőgazdálkodáshoz, a jogszabályok betartatásához, a bűnmegelőzéshez feltétlenül szükséges a rendőri jelenlét az erdős és a mezőgazdasági területeken. Emellett a Vértess és a

Gerecse fontos turisztikai célpontok is a régióban. Az elmúlt években jelentősen megnövekedett azon kirándulók, sportolók száma, akik a térség természeti területeit látogatják. Így az ő érdekük is, hogy ezeken a területeken senki ne folytasson jogszerűtlen tevékenységet.

A motorok folyamatosan részesei a vadászatra jogosultak, az erdőgazdálkodók, a nemzeti park, a polgárőrség közös ellenőrzéseinek. Már az aláírást követő néhány héten belül be is vetették a járműveket: az erdészeti társaság Síkvidéki Erdészeti Igazgatóságának területén, a nagybéri erdőtümbben, az oda bevezető közutakon, mezőgazdasági területeken voltak részesei egy közös akciónak. A motorok mellett gyakran szolgálati lovak és drónt is bevetnek a rendőr kollégák, így tovább növelve a hatékonyságot, segítve a vadászatra jogosultak munkáját.

A vadászati érdekképviselők és a rendőrség együttműködése 2008 óta intézményesített formában folyik: akkor írták alá az erről szóló, háromoldalu megállapodást. Ennek első pontja rögzíti, hogy az országos szervezetek kezdeményezik vármegyei szintű megállapodások megkötését. A dokumentum preambulumban leszögezi: a felek úgy vélik, összefogásuk hatékonyabban szolgálja a jogszabályok betartását, a vadászattal összefüggő jogsértő cselekmények megelőzését, felfedését, az orvvadászat visszaszorítását, valamint a környezet és a természet védelmét.

Országos Magyar Vadászkamara

Megjelent a tavaszi Ifjú Vadász

Kiadványsorozatunk az „Ismerd meg a vadászokat!” ifjúságnevelési programunk keretében jut el az olvasókhöz. Ennek célkitűzése, hogy már gyermekkorban elkezdjük a természet világával és a természeti erőforrásokkal való gazdálkodással összefüggő ismeretterjesztést, mindezt ökológiai kontextusba helyezve.

Az Ifjú Vadász tavaszi számában központi témaként a természet újjáélesztését, az utódnevelést és a tavaszi munkákat járjuk körül:

- **Vadon élő állatok szaporodása és utódgondozása:** bemutatjuk a hazai vadfajok tavaszi életét, így a rókaölkök kora tavaszi születését, az őzgidák és a szarvasborjak májusi világrajövetelét, a vadmalacok fejlődését. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy mi a teendő, ha valaki őzgidát talál.
- **Madárvilág:** foglalkozunk a vándormadarak (így például a gólyák, a búbos banka, a fecskék) tavaszi visszaérkezésével, a fészekrakásukkal és rovarfogyasztásban betöltött szerepükkel.
- **Növényvilág és erdő:** ismertetjük a fák tavaszi ébredésének sorrendjét a februári barkától a májusi virágzásig.
- **Vadgazdálkodási ismeretek:** bemutatjuk a vadföldek jelentőségét, amelyeket tavasszal vetnek be, hogy élelmet és búvóhelyet nyújtsanak a vadnak.
- **Kulturális és természetvédelmi jeles napok:** írunk a tavaszi hónapok régi magyar neveiről és a hozzájuk kapcsolódó hagyományokról (pl. Szent György-napi állatkihajtás), valamint megemlékezünk a Madarak és fák napjáról.

- **Világjáró érdekességek:** nemzetközi példákon keresztül mutatunk be utódgondozási rekordokat.
- **Kertészkedés és játék:** tanácsokat adunk az otthoni epertermesztéshez, megosztunk egy mesét a dagonya fontosságáról, valamint különféle játékos feladatokkal kedveskedünk a gyerekeknek.

Az Ifjú Vadász tavaszi számát – a készlet erejéig – a vadászkamara vármegyei Területi Szervezetei ingyenesen biztosítják az általános iskolák részére, továbbá a vadásznapiak, a kamarai szervezésű táborok, foglalkozásokon a gyermekek a szakemberekkel közösen feldolgozzák a füzet ismeretanyagát. Emellett honlapunkról ingyenesen letölthető a kiadványsorozat összes megjelent száma.

Országos Magyar Vadászkamara

IFJÚSÁGNEVELÉSI PROGRAMUNK LEGFONTOSABB CÉLJAI:

- szemléletformálás és felelősségre nevelés;
- a vadgazdálkodás és vadászat szerepének tisztázása;
- élményalapú ismeretátadás;
- értékrend és etika átadása;
- életkori sajátosságokhoz igazodó tematika;
- környezetvédelemre való érzékenyítés.

A vadászati érdekképviselők és az Országos Rendőr-főkapitányság között kötött együttműködési megállapodás elérhető a vadászkamara honlapján

Gyerekeknek szánt ismeretterjesztő és foglalkoztató füzetünk egyes számai a QR-kóddal is elérhetők

Fotó: Schell László,
a Kóhalma Vt. elnöke

„Vadvilág a falu határában”

Ezzel a címmel szervezett rendezvénysorozatot 2025 nyarán a Pest vármegyei, alsónémedi székhelyű Kóhalma Vadásztársaság. A projekt az egyesület egykori elnökének nevét viselő, id. Macsek Lajos Mezei Iskola első kezdeményezése. Ezt a vadászkamara – annak Fővárosi és Pest vármegyei területi szervezete – is támogatta több millió forinttal az „Ismerd meg a vadászokat!” ifjúságnevelési programjának égisze alatt.

A vadásztársaság vezetésének tagság által támogatott elképzeléseit az erdei iskolák rendszerére alapozta, indíttatása pedig egybecsengett a kamara ifjúsági programjának egyik célkitűzésével: szerették volna a gyerekeket kimozdítani a négy fal közül, illetve a képernyő elől. Ehhez saját, 7600 hektáros vadászterületükön kívánták biztosítani a lehetőséget a környékbeli települések általános iskolái számára, hogy környezeti neveléssel összefüggő programokat, a biológiához és más természettudományos tantárgyakhoz kapcsolódó terepi foglalkozásokat tarthassanak meg. Ezeket oktatási időben tervezték, hivatásos vadászok és a természetvédelemben, illetve a vízgazdálkodásban jártas külső előadók közreműködésével. A mezei iskolában hallott

információk kiegészíteni hivatottak az általános iskolai tananyagot, az oktatási intézményekénél szabadabb keretek között, testközelből.

A gyerekeknek és felnőtteknek egyaránt szóló élménypedagógiai programok célja – nem meglepő és nem titkolt módon – a vadászattal kapcsolatos szemléletformálás is volt. A mezei iskolában fókuszba került a vadgazdálkodás is, valamint annak a környezeti rendszerekben betöltött szerepe. A szervezők vallják: megfelelő ismeretekkel rendelkező közvetítők révén a fiatalok átláthatják majd a környezet, a természet, a vadgazdálkodás és a vadászat egymásra ható és együtt értelmezhető részterületeit. Ennek eredményeként talán kialakítható a gyerekekben egy reális, racionális szemlélet, amely mellett környezettudatosabb életvitelt folytatnak majd felnőttként, ezzel támogatva a természetmegőrzést. És persze potenciálisan a vadászok számát is növelhetik a hasonló foglalkozások.

A több hónapos előkészületek után tizenhárom alkalommal rendezték meg a foglalkozásokat, amelyekre a huszonnégy felkeresett intézmény közül tizenháromból összesen 640-en érkeztek június 2. és október 5. között. A központi helyszínen – a vadásztársaság Alsónémedi mellett található vadászházánál – tartott, néhány órás programok főbb, vadgazdálkodáshoz kapcsolódó elemei és témái:

- a szakterület szerepe a természetben és élővilágban;
- vadászható és védett fajok;
- állathangok;
- a védett természeti értékekkel összefüggő vadászati előírások;
- a hivatásos vadászok feladatai és szerepük;
- vadászati gyakorlat (eszközök, felszerelések, berendezések);
- hagyományos vadászati módok;
- vadászakutyzás;
- a vadhús és annak felhasználása;
- a vadászat kulturális vonatkozásai, hagyományai, etikettje.

A könnyed tanulás mellett volt lehetőség lovas-kocsikázásra a területen, illetve terepjárókkal is ismerkedhettek a résztvevők. Minden gyermek a kamara Kisvadász kiadványával, illetve emblémás kitűzőkkel térhetett haza.

Néhány idézet a résztvevő intézmények képviselőitől, amelyek egyben fejlesztési irányokat is kijelölnek:

„Remek program, csodás környezet, tapasztalt szakértelmű előadó. Fantasztikus szervezés, kiválóan felszerelt terület. Javaslat: a gyerekek szívesen készítenének érmet emlékébe (vadállatost).”

„A terület rendezett, gondozott, a vadászház kulturált, tematikus kiállítása a gyerekek számára érdekes, információdús. Lehetőség van szabad tűznél való sültésre, főzésre, nyársalásra, ami szintén nagy élmény a modern világból a természetbe kiszabadult kicsiknek.”

„Az előadások nagyon jók voltak, pedagógusszemmel több interaktív feladatot tennénk bele egy-egy téma ismertetése után. A helyes táplálkozás részt összekötnénk egy kis kóstolóval, akár térítési díj fejében is.”

„A gyerekek nagyon élvezték a különböző bemutatókat és sok új ismerettel is gazdagodtak az állatokról, amit a környezetismeret órákon majd fel tudnak eleveníteni. Szívesen részt vennénk más programokon is, amelyeken szintén gazdagíthatják a gyerekek a tudásukat.”

„Maximálisan hozzáértő szakemberek vezették a programot. Még mi is tanultunk belőle... Átolvastam én is a Kisvadász újságot... Jó kis anyag, még a héten fogjuk is használni órán.”

„Mennyire fontos, hogy konkrét és tapintható tényeket adjunk tovább a gyermekeknek, a fiataloknak, mert azt sem tudják, hogy mi a rovar és a bogár közötti különbség. Mi a nyitvatermő, vagy mit jelent a dagonyázás, a vadászkiert, milyen érzés hintón utazni, vagy belenézni egy igavonó ló káprázatosan szép szemébe!”

A visszajelzések alapján tehát a „Vadvilág a falu határában” egyértelmű siker volt, és ezért jó eséllyel 2026 nyarán is folytatódik.

Országos Magyar Vadászkamara

A vadeliütések prognózisa

Vannak ágazatunknak olyan problémái, amelyek minden évben pontosan és üzembiztosan visszaköszönnének. Az egyik ilyen a vad és gépjármű ütközés kérdése – például az évnek pont a március végi időszakában is, az őzbakok területfoglalásának kezdete miatt. Most egy tudományos kutatás segíthet tisztábban látnunk a kérdésben, és esetleg támpontot adni, hogy miként kalkuláljunk előre a várható károkkal.

A Debreceni Egyetem Agrártudományi Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar Természetvédelmi Állattani és Vadgazdálkodási Tanszéke hallgatójával, **Nagy Anett-tel** – volt szerencsém konzulensének lenni – már tavaly végeztünk alapozó elemzéseket, amelyeket a tapasztalatokat felhasználva tovább bővítettünk. Igen érdekes és tanulmányos eredményeket kaptunk.

Alapvetően a következő, gyakorlati szempontból is lényeges kérdésekre kerestük a válaszokat:

- Az adott vadfaj állomány nagysága befolyásolja-e az elütött egyedszámot?
- Van-e valamilyen, kizárólag egyes vadfajokra jellemző „mintázat” az elütések esetén?
- Lehet-e a teríték- vagy a becslési adatokból bármiféle következtetést levonni az elütések várható darabszámára?

Három olyan vármegyét választottunk ki az elemzésekhez, amelyek vadállomány szempontjából tipikusak voltak. Somogy reprezentálta a nagyvadas vármegyét, Szabolcs-Szatmár-Bereg a vegyesvadasat, míg Békés az apróvadas szegmenst adta.

Az elemzéseket az Országos Vadgazdálkodási Adattár statisztikáit alapul véve az állomány nagyság, a teríték és elütési egyedszámok összevetésével készítettük. Hosszas mérlegelés után a 2013–2023 közötti adatokat vizsgáltuk. Egyrészt azért, mert ebben az időszakban igazoltnak láttuk, hogy azért nőttek a terítékatatok, mert folyamatosan nőtt a vadlétszám is. A másik ok, hogy az utak hosszának növekedése és az autók darabszámának emelkedése is jelentős hatással kell, hogy legyen az elütések számára. Úgy találtuk, hogy a tízéves időszak ebből a szempontból nagyjából konstansnak tekinthető, így vélhetően ez nem fogja érdemben befolyásolni az eredményeket.

Az értékelés során az adatok viszonylag kis elemszáma és nem normál eloszlása miatt a következő megoldást alkalmaztuk. Kiszámítottuk, hogy az adott vadfaj egyedei mekkora arányt képviselnek a terítékből, illetve az elütött egyedeken belül. Ezen arányok összevetése után korrelációanalízissel vizsgáltuk, hogy a terítékatatok változása

és az elütött vad létszámának változása között van-e összefüggés, és ha igen, milyen jellegű.

A vizsgálat során a nagyvadfajokat egy csoportban kezeltük, de éppen Békés vármegye igencsak bőséges apróvadállománya miatt az apróvadat külön értékeltük, mivel jelentősen torzította volna az eredményeket. Tapasztalatunk és az előzetes számítások szerint erre feltétlenül szükség volt, hogy a kapott eredmények valós helyzetet mutassanak.

GÍMSZARVAS

Az eredmények szerint mindhárom vármegyében, függetlenül az állomány nagyságától, az elütött vad a terítékre került egyedek igen csekély százaléka. Ugyanakkor a Békés vármegyei adat arra enged következtetni, hogy az egyedszám és az elütések között van valamiféle összefüggés.

Amennyiben a teríték és az elütött szarvasok számát korrelációval összevetjük, azt találjuk, hogy Békésben a teríték növekedésével együtt arányosan nő az elütések száma is, de az összefüggés csak közepesen erősnek adódott. Ezzel szemben Szabolcs-Szatmár-Beregben már alig mutatható ki összefüggés a teríték változása és az elütött egyedek számának változása között.

Somogyban pedig annak ellenére, hogy magasabb a szarvas létszáma, a teríték növekedésével az elütések száma minimális csökkenést mutat, bár csak nagyon gyenge statisztikai összefüggéssel.

A szarvas esetében figyelembe kell venni, hogy a faj szürkületi-éjszakai mozgási időszaka kevésbé esik egybe az autós forgalom csúcsidejével, ezért kisebb is az esély a találkozásra. Azt sem szabad elfelejteni, hogy a nagyobb egyedszámú csapatok jobban észlelhetőek az autósok számára, mint az egyenként felbukkanó egyedek, ezzel csökkentve az elütés lehetőségét.

Úgy gondoljuk, hogy a szarvas esetében nagy valószínűséggel van egy olyan egyedsűrűségi határérték, amely után már nem fog nőni az elütött vad száma, vagy legalábbis csak minimálisan.

DÁM

Mindhárom vármegye adatai esetén a közepesnél erősebb pozitív összefüggés adódott a teríték változása és az elütések között. Ezek szerint a dām létszámának növekedésével arányosan nő az elütések száma is, míg a teríték csökkenésével az elütések száma is csökken.

A dām mozgásának intenzitása nagyobb azokban az időszakokban, amikor az autók is nagyobb számban közlekednek, így a találkozás esélye is nagyobb. Bár az elütött egyedek száma a terítékhez képest alacsony, mégis sokkal jobban leköveti az állományváltozásokat az elütések száma, mint a gímszarvas esetében. Ez a vadgazda szemével azt jelenti, hogy a dāmállomány növekedésével törvényszerűen nőni fog az elütött vad száma is.

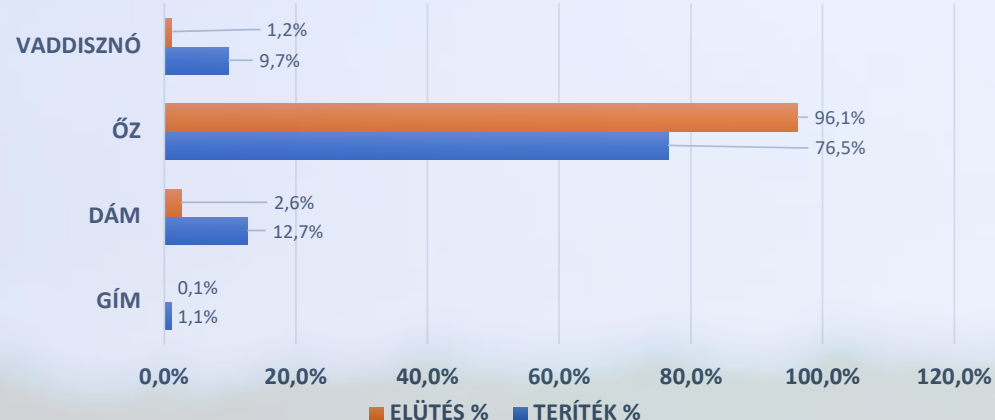
ŐZ

Feltűnő, hogy a többi szarvasféléhez képest az őzből sokkal nagyobb arányban ütnek el. Ez faji sajátosságnak tűnik, és felveti a mélyebb statisztikai összefüggés megletét is.

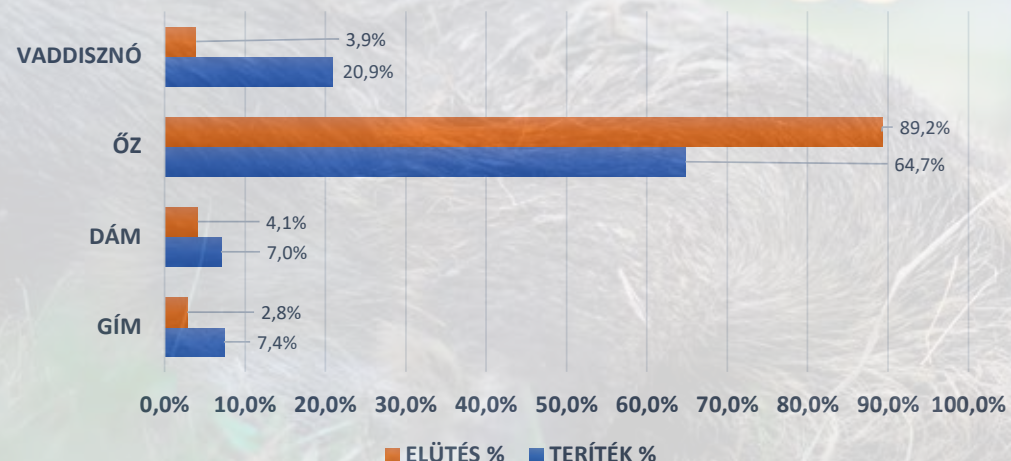
Elmondható, hogy az elütések száma és a terítékatatok változása közötti korreláció mindhárom vármegye esetében olyan gyenge, hogy gyakorlatilag nem bizonyít összefüggést a két adatsor között. Ugyanakkor mindhárom vármegyében a leggyakrab-

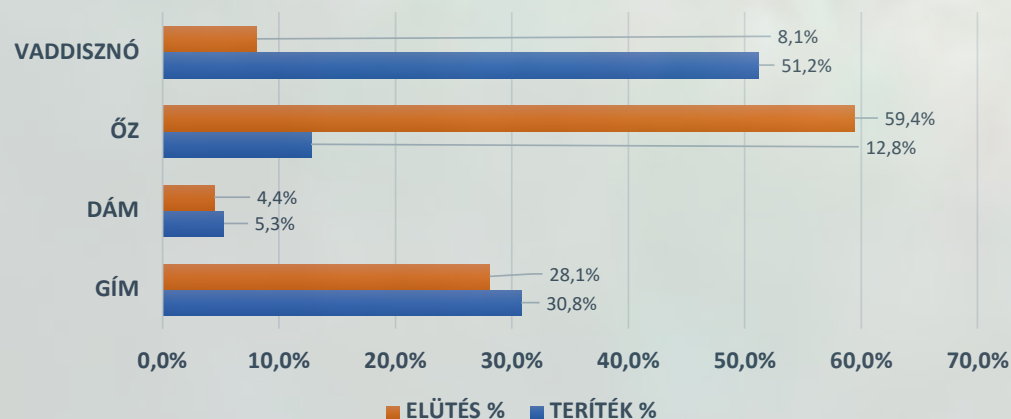
Nagyvad elütés és teríték arányok Békés vármegyében 2013-2023 között

Nagyvad elütés és teríték arányok Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében 2013-2023 között

Nagyvad elütés és teríték arányok Somogy vármegyében 2013-2023 között

ban elütött vadfaj az őz, függetlenül a tényleges egyedszámtól. Ez különösen Somogy vármegye esetében látványos, ahol annak ellenére sem lett kisebb érdemben az elütések száma, hogy a teríték közel felére csökkent a vizsgált időszakban.

Ennek bizonyára több oka is lehet, de úgy véljük, hogy az őz nappali nagyobb aktivitása, illetve a territóriumfoglalás során nappal mutatott nagy rádiuszú helykereső mozgása mindenképp szerepet játszik, hiszen ekkorra esik a gépjárműforgalom csúcsa is. Ezen túl bizonyára fontos a kisebb testméret is, amely miatt az út menti növényzetben nehezebb észrevenni.

VADDISZNÓ

A meglehetősen magas egyedszám ellenére mindhárom vármegyében szerény az elütött vaddisznók aránya. Ez különösen Somogy vármegye esetén szembetűnő.

Mindhárom vármegyénél az igen különböző állományméret mellett is igaz, hogy messze kevesebb az elütött vaddisznó, mint ami várható volna. A korrelációs együttható roppant alacsony értékei is azt támasztják alá, hogy alapvetően nem az állomány változásaitól függ az elütött vaddisznók száma.

Úgy véljük, hogy a faj éjszakai életmódja és a kondák territóriumfoglalása erre kellő magyarázatot ad. Ezen túl a vaddisznó közismert óvatossága is szerepet játszhat abban, hogy ritkán találkoznak velük a sofőrök.

MEZEI NYÚL

Mindhárom vármegyében magas az elütött nyulak aránya. Ugyanakkor az értékek alapján az állomány nagysága minden bizonnyal befolyással bír erre.

A mezei nyúl esetén a korrelációs együtthatók Békés (0,81) és Szabolcs (0,9) vármegye állománya esetén nagyon erős pozitív összefüggést mutatnak a teríték változása és az elütési számok változása között. Vagyis: ahogyan a teríték változik, úgy változik az elütések száma is.

Ezzel szemben Somogy vármegye esetében az ottani, igen gyenge állománynál nem sikerült ilyen összefüggést találni. Vélhetően lennie kell egy olyan határértéknek az állománysűrűségben, ahonnan igaz az előbbi összefüggés.

FÁCÁN (VAD ÉS NEVELT EGYÜTT)

E faj esetében meglehetősen egyformának hatnak az elütési arányok a terítékhez képest, illetve az állomány növekedésével emelkednek. Ezzel szemben egyik vármegyénél sem mutat a korreláció olyan összefüggést a teríték és az elütött vad esetében, mint a nyúlnál. Sőt gyakorlatilag semmilyen összefüggésre nem utal a korrelációs együttható. Vélhetően nagyobb szerepe van az éppen adott helyi viszonyoknak, például az útpadkára szóródott szemesterménynek.

Feltétlenül figyelmet érdemel, hogy repülő vad léte is magas az elütött egyedszám. Ez csak megerősíti azt a tényt, hogy a fácán, mint tyúkalakú, szívesebben gyalogol, mint repül. Ezzel viszont nem feltétlenül ké-

pes megmenekülni a nagy sebességgel közlekedő autók elől. Azt sem szabad elfelejteni, hogy kistestű vad lévén, bizonyára alulreprezentált az elütések esetében, hiszen egy róka, de egy nagyobb ragadozó madár is könnyedén eltünteti az elütött fácán tetemét.

Jogosan merül fel a kérdés, hogy **milyen gyakorlati útmutatót lehet megfogalmazni a fentiek alapján a vadgazdák felé?**

- **A gímszarvas** esetén a tervezés során a teríték 0,5–1,0 százalékát lehet bekalkulálni elütésre, de figyelemmel kell lenni arra, hogy növekvő egyedszám esetén a magasabb érték célszerűbb. A már megállapodott létszámú állomány, még ha az nagy egyedszámú is, akkor sem fog magasabb arányban szerepelni az elütésekben.
- **Dámvad** esetén érdemes 1–1,5 százalékos elütést tervezni a terítékhez képest, azzal, hogy az állomány változásának hatása, függetlenül a tényleges egyedszámtól, meg fog mutatkozni az elütésekben is.
- **Az őznél** 3,5–5,5 százalék közötti elütéssel számolhatunk a terítékhez képest, teljesen függetlenül az állomány méretétől és annak változásaitól. Valahogy úgy is mondhatjuk, hogy az őz a legesendőbb a nagyvadfajaink közül.
- **Vaddisznónál** 0,2–0,5 százalék elütéssel számolhatunk, azzal a kitételrel, hogy teljesen mindegy, mekkora a létszám és hogy csökkenés, vagy növekedés történik abban.
- **A mezei nyúl** esetén 4–10 százalékkal kalkulálhatunk. Mindezt úgy, hogy az elütések számának változása nagyon pontosan követi a teríték alakulását is. Akár a tervezés idő közbeni pontosítására is használható az elütésekből származó egyedszám.
- **A fácánnál** 1–1,5 százalékos veszteséggel számolhatunk, azzal, hogy ezt állománymérettől függetlenül be kell kalkulálni. Nagyobb állomány esetén célszerű a magasabb érték használata.

Fazekas Gergely,
a vadászkamara Szabolcs-Szatmár-Bereg
vármegyei Területi Szervezetének titkára

Nagy Anett
vadgazda mérnök

Tóth Norbert
egyetemi tanársegéd

Új ASP Akcióterv jelent meg

A sertéstartás biztonsága, valamint a vaddisznó-populáció és a környezet védelme érdekében kiemelt fontosságú az afrikai sertéspestis (ASP) járvány megelőzése, ellenőrzése és felszámolása. Magyarország az Európai Bizottság rendelete alapján új, a 2026–2031 közötti időszakra vonatkozó ASP Akciótervet dolgozott ki.

A terv részletesen szabályozza a vaddisznó-állomány kezelését, a fenntartható állománysűrűség biztosítását, a vadászatra jogosultak felelősségét, valamint az ASP terjedésének megelőzésére és felszámolására irányuló szakmai intézkedéseket.

Hazánk és az Európai Unió (EU) számára fontos a betegség megelőzése, ellenőrzése és felszámolása, mivel egyaránt súlyos kockázatot jelent a sertésenyésztésre, a vaddisznó populációjára és a környezetre. A téma kiemelt jelentőségét mutatja, hogy uniós előírás szerint minden tagállamnak nemzeti akciótervvel kell rendelkeznie az állomány szabályozására. Magyarország új ASP Akciótervét **dr. Nemes Imre** országos főállatorvos ez év elején fogadta el.

A dokumentum a január 5-étől 2031. február 28-ig terjedő időszakra és az ország teljes területére vonatkozik. A többi között összeveti az aktuális tudományos eredményeket az Európai Bizottság iránymutatásaival, kiemelten foglalkozik a diagnosztikai eljéts, a vadászat, a befogas, a takarmányozás, valamint a kerítéssel

történő védekezés témakörével. Új fejezetet szentel az ASP Tanácsadói Hálózat működésének és feladatainak, valamint részletezi a vadászati és diagnosztikai tevékenységek lehetséges negatív hatásait a védett fajokra és területekre, továbbá az ASP terjedésének megelőzésére és felszámolására irányuló intézkedéseket a védett területeken.

A szabadterületi vaddisznóállomány esetében a cél továbbra is a legfeljebb 0,5 vaddisznó/km² állománysűrűség elérése és fenntartása. Azoknak a vadászatra jogosultaknak, akik 2025. február 28-ig elérték és 2026. február 28-ig meg is tartják ezt a szintet, hosszú távú cselekvési tervet kell készíteniük arra vonatkozóan, hogy milyen intézkedésekkel tartják meg az állománysűrűséget. Akik nem érték el a célértéket, vagy 2026. február 28-án ismét meghaladják azt, legkésőbb 2027. február 28-ig kötelesek elérni a kívánt állománysűrűséget, és ennek megfelelő intézkedési tervet kidolgozni. Az új Akcióterv szerint a tervek elbírálása a vármegei főállatorvos feladata, míg a Tanácsadói Hálózat az Országos Járványvédelmi Központ iránymutatásával kidolgozza azon vadászatra jogosultakkal kapcsolatos intézkedések elveit, amelyek területén nem sikerül elérni 2027. február 28-ig a kívánt állománysűrűséget. Az intézkedések tartalmazni fogják a vadászatra jogosultak felelősségre vonásának, valamint a vaddisznóállomány gyérítésére vonatkozó külső segítség igénybevétele szabályait.

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal

Az ASP Akcióterv elérhető a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal portálján

A mindenkor aktuális információk az ASP-ről a Nébih oldalán

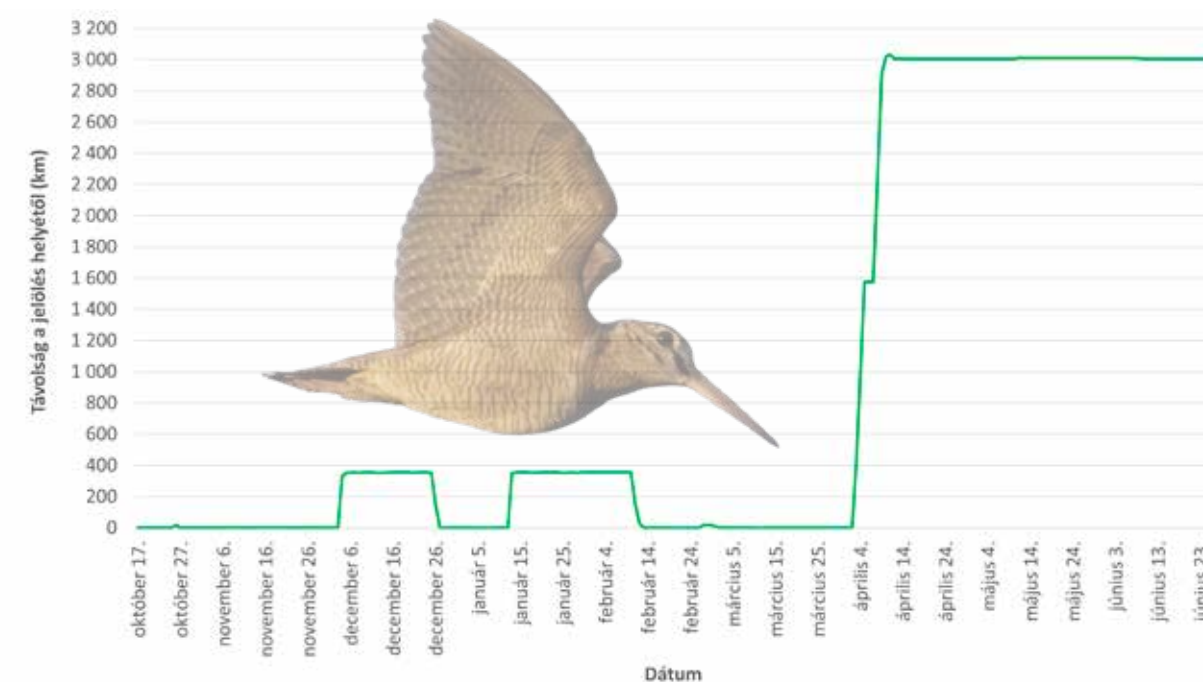
Az első visszafogott jeladós szalonka

Az Országos Magyar Vadászati Védegylet megbízásából és az Agrárminisztérium támogatásával 2020-ban indult program keretében a MATE Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszékének munkatársai összesen 28 erdei szalonkát jelöltek meg műholdas nyomkövető eszközökkel a Budapest és Gödöllő közötti térségben. Tavaly ősszel egyet sikerült másodszor is befogni.

Az évek során minden jeladó eszköz megfelelően működött, de élettartamuk viszonylagos rövideje miatt csupán korlátozott ideig, legtöbbször fél évig lehetett adatokat gyűjteni velük. A jeladók és a madarak további sorsáról csak ritkán értesülhettünk, az eddig megjelölt 28 erdei szalonka közül háromról érkezett vissza a későbbiek során információ. Kettőt Olaszországban, egyet pedig a spanyolországi Menorca szigeten lőt-

tek meg (ez utóbbi esetről a Nimród Vadászújság 2024. márciusi számában írtunk). Olyan madár viszont, amely jeladójával együtt, élve került volna újra a kezünkbe, egészen 2025 novemberéig még nem volt. Sokadik próbálkozásra jártunk sikerrel.

A gyűrűzött szalonkák visszafogása nem gyakori, de ritkaságnak sem számít, főleg, ha egy területen több éven keresztül, ismétlődően történik a jelölésük. Ránézésre persze nem, legfeljebb nagyon ritkán le-

het megmondani egy szalonkáról, hogy gyűrűzött, így a visszafogás egyáltalán nem tervezhető, inkább a szerencsén múlik. Esetünkben azonban a szalonka feltételezett területhúisége óriási segítséget jelentett. Volt ugyanis egy legelő, amelyet a madár korábban rendszeresen látogatott, ezért azt a területet minden gyűrűzés alkalmával többé-kevésbé célirányosan ellenőriztünk. Természetesen reméltük, hogy egyszer majd látjuk ezt a madarat, de amikor tényleg megtörtént, mégis nehéz volt elhinni. Amellett, hogy ez volt az első ilyen eset, a szalonka és jeladója több szempontból is értékes ismereteket adtak nekünk.

Ez volt az első lehetőségünk arra, hogy a jeladó a madár testére, kondíciójára gyakorolt esetleges hosszú távú hatásait ténylegesen ellenőrizni tudjuk. Bár a

engedtük. A jeladó szintén ép volt, néhány perc töltés után már az oda-vissza kommunikáció is működött az eszközzel, az azon tárolt adatokat pedig gond nélkül le lehetett tölteni.

Az eset azért is különleges, mert ez volt az első olyan erdei szalonka a hazai gyűrűzés történetében, amelyet háromszor is sikerült visszafogni, ráadásul ugyanazon a kis területen. Először 2021. február 8-án fogtuk meg Gödöllőn, akkor gyűrű került rá. Utána egy évvel később visszafogtuk, 2022 februárjában. Ugyanazon a kis, fasorral szegélyezett táblán ismét megfogtuk 2023. október 16-án, ekkor került rá a jeladó. A nyomkövetési adatok alapján a jelölését követő napokban, majd a következő évben is meglátogatta ezt a területet. Ugyanezen a legelőn, egy évvel később, 2025 tavaszán több alkalommal is észlel-

A jelölt szalonka útvonala

jelöléskor úgy a módszerek, mint a felhasznált anyagok tekintetében az elsődleges szempont a sérülések és káros hatások minimalizálása, azok tényleges terepi ellenőrzése – főleg ekkora idő távlatában – nehezen kivitelezhető. A madár teste alapos ellenőrzést követően teljesen épnek bizonyult, testtömege és kondíciója sem csökkent le a korábban mértékhez képest. A jeladót szépen betollaskodta, éppen csak kilátszott. Kedvező tapasztalat volt, hogy a tollai nem koptak ki sehol, sérülést a bőrén egyáltalán nem tapasztaltunk. Fogás előtt egyébként nem is nagyon lehetett rajta a jeladót észlelni. Az embernek csak akkor van lehetősége rá, hogy az előtte a földön izgó-mozgó szalonka farktollain túlnyúló antennát megpillanthassa, ha kellően közel – vagyis néhány lépés távolságra – kerül. A jeladót rögzítő hám levágását, az eszköz eltávolítását és a vizsgálódást követően a madarat – immár csak régi gyűrűjével – szabadon

tünk jeladós szalonkát. Megfogni azonban nem sikerült. Nem zárható ki természetesen, hogy több, korábban jelölt egyed is kicselezett minket, mindenesetre a visszafogott egyed adatai alapján nagy valószínűséggel feltételezhető, hogy jó néhányszor ő is elkerülte a hálónkat.

A szalonka gödöllői telelését kétszer szakította meg 2023–2024 telén, rövid időre délebbre vonult, feltehetően a kedvezőtlen időjárás miatt. Az adatokból rekonstruálva a részleteket: a madár a jelölését követően másfél hónapon át ugyanazon a területen tartózkodott. Észak-boszniai telelőhelyére 2023. december 4-én indult el, másnapra már meg is érkezve a mintegy 350 kilométerre található helyszínre. December 27-én visszatért a jelölése helyére, azonban ott mindössze két hetet tartózkodott, azután január 14-én ismét a korábban használt észak-boszniai terület felé vette az irányt, majd február 13-án újfent Gödöllőre repült, és további másfél hónapot

töltött ott el. Április 3-án pedig megkezdte 3000 kilométeres tavaszi vonulását. Oroszországi költőterületére nem sokkal később, április 9-én érkezett meg, és a jeladó adatai alapján azon a területen volt még június végén is. Korábbi fogásaiból és az eszköz információiból kiindulva feltételezhető, hogy alapvetően Magyarországon telelt, ahonnan a kedvezőtlen időjárású időszakokban még délebbre húzódott. Onnan azonban, amint tehetette, visszatért a korábban megszokott területre.

A jeladó visszaszerzése jelentős többletinformációt biztosított, kiegészítve az eddig szerzett ismereteinket. Elképesztő technológiai vívmány az, hogy egy hűvölyknyi műszerrel pontos helyadatokat lehet gyűjteni, ráadásul műholdak segítségével még kommunikálni is lehet vele, a Föld bármely pontján. Ehhez persze sok tényezőnek kell együtt állnia, ami miatt az adatgyűjtésbe néha hibák is becsúszhatnak. Ezek legfőképp az adatküldés során keletkeznek, és bizonyos mértékben korrigálhatók, de kiszűrésük biztosabb eredményt ad. Ezért számolni kell kis mértékű adatvesztéssel. A jeladó mintegy 250 napon keresztül gyűjtött adatokat, ezután

teljesen lemerült. Az októberben jelölt szalonka mozgását így a következő év júniusáig követte nyomon. Ezzel szemben az adatok küldése május elsején sikerült utoljára, így a jeladó visszaszerzésével egy hónappal hosszabb időszakot tudtunk értékelni. Emellett olyan napok adatai is „előkerültek”, amelyek valamilyen oknál fogva kimaradtak az eredetileg letöltött adatsorból, és így az adatsor teljesebb lett.

Mivel első fogása idején a szalonka korát adultnak határoztuk (legkésőbb 2019-ben kelhetett), a madár utolsó megfogásakor legalább 6 éves volt. Bízunk benne, hogy nem utoljára találkoztunk!

Dr. Schally Gergely,
dr. Csányi Sándor

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék

dr. Palatitz Péter

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

A jeladós kutatás előzményeiről az OMVV honlapján olvashat

A VADGAZDÁLKODÁS IDŐSZERŰ KÉRDÉSEI – 20. SZÁM

Megjelent a vadászkamara éves szakmai konferenciáit összefoglaló kiadványsorozat legfrissebb, a 2025-ös esemény előadásainak anyagát tartalmazó száma.

A szervezet országos Vadvédelmi és Vadgazdálkodási Bizottsága 2025-ös kiemelt rendezvényének tavalay a Soproni Egyetem Ligneum Látogatóközpontja adott otthont október 10-én, az Országos Vadásznapot megelőző napon. A rendezvényen öt neves szakember „A vadgazdálkodással összefüggő állategészségügyi kihívások” alaptémát kibontva járt körbe egy-egy részterületet. Az elhangzott előadások alapján írt szakmai cikkeket tartalmazó konferenciakiadványt először az idei FeHoVa szakkiallításon vehették kezükbe az érdeklődők.

A 600 példányszámban kiadott, 64 oldalas füzet – néhány éves kihagyást követően – a konferenciasorozat huszadik száma. A korábbi kiadványokkal együtt ingyenesen letölthető a vadászkamara honlapjáról, ahol az elmúlt évek előadásainak felvételei és prezentációi is elérhetők.

A friss szám a készlet erejéig megvásárolható a vadászkamara központjától. További információ az info@omvk.hu e-mail-címen és a +36-30/175-5425 telefonszámon.

Országos Magyar Vadászkamara

„A vadgazdálkodás időszerű kérdései” konferenciasorozat minden korábban publikált anyaga az omvk.hu/vadgazdalkodasi-konferenciak-anyagai oldalról tölthető le

A vadgazdálkodás időszerű kérdései

20.

*A vadgazdálkodással
összefüggő állategészségügyi
kihívások*

Steyr SM12 Mountain és SM12

Kézi felhúzás, menetes csővég
51cm vagy 56cm csőhossz, válogatott diófa tus.
Mountain modelleknél gömb felhúzó kar.
1.641.840.- Ft helyett **1.199.990.-Ft**

KIHAGYHATATLAN!

Steyr SM12 SX Mountain és SM12 SX

Kézi felhúzás, menetes csővég, 51cm vagy 56cm cső
csúszásmentes szintetikus tus, gömb felhúzó kar.
1 305 750.- Ft helyett **999.990.-Ft**

STEYR MS WILD

Steyr MS Wild zöld vagy barna szintetikus tussal
gyári picatinny sín, bipod sín, menetes csővég, állítható sütés és pofadék
elérhető kaliberek: 6,5 Creedmoor, 270Win, 308Win, 30-06, 300WinMag
akciós ár: 1.027.590.- Ft helyett **899.990.- Ft**

STEYR GAMS

Steyr GAMS belenyúlós karbon tussal CSAK 2,4 kg!
gyári picatinny sín, menetes csővég, gyorsító sütés és állítható pofadék
elérhető kaliberek: 223Rem, 243Win, 6,5 Creedmoor, 308Win,
már **1.729.990.- Ft**-től

ATD

Steyr ATD

cső alatti sín
3,9 colos cső
3db 18as tár
DA/SA
509.990.- Ft-tól

ATC

Steyr ATC Base

acél tok és szán
cső alatti sín
5 colos cső
3db 18as tár
849.990.- Ft

ATC

Steyr ATC Rock

acél tok és szán
5 vagy 6 colos cső
3db 18as tár
SAO (csak single action)
999.990.- Ft-tól

Steyr L9-A2 és M9-A2 Akciós
ár: 357.690.- helyett

239.990.-Ft

www.magnumvadasz.hu

Fót 2151, Fehérkő út 6. (1) 280 8311, (20) 220 7770
iroda@magnum90.hu Földalatti 100 yardos lőtérrel
M0/M3 autópályák kereszteződésénél
Budapest IX.ker, Soroksári út 164, (1) 280 8311, (20) 469 9935
Vác 2600, Dr. Csányi L. krt. 55, (27) 317 300, (70) 368 2549

STEYR ARMS

